

STRATEGIE PREVENCE A ŘEŠENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ŽÁKŮ NAŠÍ ŠKOLY

Školní neúspěšnost je jevem, jehož řešení si vyžaduje individuální práci s žákem a také s jeho zákonnými zástupci. Bývá důsledkem nevyváženosti ve vývoji osobnosti žáků, v jejich výkonnosti, motivaci, volných vlastnostech a v neposlední řadě také v rodinném prostředí. Neprospěch je téměř vždy způsoben souborem mnoha příčin, které je třeba včas rozkrýt a přijmout účinná opatření směřujících k nápravě.

Strategie předcházení školní neúspěšnosti vychází z Vyhlášky č. 27/2016Sb a jejím cílem je vyhledávání potencionálně neúspěšných žáků a vytváření podmínek k zlepšení jejich školní úspěšnosti.

Školním neúspěchem mohou být ohroženy i děti s nárokem na poskytování jazykové přípravy. V případě, že se na škole objeví děti s nárokem na poskytování jazykové přípravy, budeme postupovat dle metodického materiálu MŠMT k poskytování bezplatné jazykové přípravy v předškolním a základním vzdělávání od 1. září 2021.

Příčiny školní neúspěšnosti

- a) **osobnost dítěte** – snížená inteligence, nedostatečná paměť, emoční labilita, nízká sebedůvěra, poruchy učení, poruchy chování a jiné zdravotní komplikace žáka
- b) **rodina** – nepodnětné rodinné prostředí, rozdílné osobnostní a sociální podmínky života v rodině, nesprávné typy výchovy, složitá rodinná situace
- c) **nedostatky ve výchovně vzdělávacím procesu ve škole** – malá aktivizace žákovy osobnosti ve vyučování, nedostatečná motivace, nerespektování vývojových hledisek a principů pedagogické práce, špatné vztahy mezi učitelem a žákem, popřípadě mezi žákem a spolužáky, konflikty ve spolupráci školy s rodinou
- d) **děti s nárokem na poskytování jazykové přípravy**

Neúspěchem ve škole mohou být ohroženy tyto děti:

- děti se speciálně vzdělávacími potřebami (SVP)
- děti, které nastoupily do školy
- žáci, kteří přestoupili na 2. stupeň ZŠ
- žáci, kteří přešli z jiné ZŠ
- žáci, kteří jsou nemocní a mají dlouhodobou absenci
- žáci, u kterých nastala změna rodinné situace
- žáci, kteří neovládají český jazyk jako rodný jazyk a nástroj výuky

Neúspěch ve škole se může projevit neprospěchem, patologickým chováním – porušováním školního řádu, záškoláctvím, problematickým postavením v třídním kolektivu. Na pedagogické radě školy je vyhodnocována situace ve vzdělávání žáků ohrožených školním neúspěchem a všichni jsou s ní seznámeni. V případě zhoršení školního prospěchu jsou neprodleně informováni rodiče prostřednictvím třídních učitelů. Výchovný poradce spolu s třídním

učitelem a si zve zákonné zástupce neprospívajícího žáka, společně projednají studijní výsledky a navrhnou možnosti řešení.

Ostatní problémy negativně ovlivňující výsledky ve vzdělávání

- dlouhodobá nepřítomnost ze zdravotních a jiných závažných důvodů
 - také dlouhodobá nepřítomnost žáka ve škole může být příčinou zhoršení prospěchu a ztráty kontaktu se spolužáky
 - po dohodě s vedením školy je žákům vytvořen individuální vzdělávací plán, který je zaměřen na konzultace, vysvětlení učiva a přezkoušení žáka
- změna bydliště, dojíždění
- problémy v rodině (rozchod rodičů, úmrtí jednoho z rodičů, špatná ekonomická situace rodiny)
- stres z neprospěchu
- útky před problémy
- problémy v sociálním prostředí vrstevníků
- špatná sociální situace
 - podat žákovi pomoc a podporu
 - ohlídat, aby se dítě nestalo terčem posměchu
 - řešit problém s rodiči
 - v případě přetrvávajících problémů kontaktovat příslušný OSPOD
 - nabídka spolupráce s neziskovými organizacemi

Doprovodné projevy školní neúspěšnosti

1. **neurotické příznaky** – bolesti hlavy, břicha, nechutenství, zvracení, tiky, školní fobie
2. **poruchy chování** – záškoláctví, útky ze školy nebo z domova
3. **obrané mechanismy** – ztráta motivace, pocit méněcennosti, fantazie, regrese

Postoj dítěte a rodičů ke školní práci

Velmi důležitou roli hraje také postoj dítěte i rodičů ke škole a školní práci. Tento postoj závisí především na dobré motivaci a zvyšování sebedůvěry dítěte. Postoj žáka ke škole dále ovlivňují i dílčí úspěchy a neúspěchy ve vzdělávacím procesu. Žáci, kteří pracují pod úrovní svých schopností a bez zvýšeného vlastního úsilí, nejsou motivováni k lepším výsledkům a bývají ve škole nespokojeni. Neúspěch může být u žáka podnětem k většímu úsilí a snaze o zlepšení výsledků. Pokud jsou však neúspěchy příliš časté, motivace žáka se rychle snižuje.

PŘEDCHÁZENÍ ŠKOLNÍ NEÚSPĚŠNOSTI ZE STRANY ŠKOLY

Motivace a zvyšování sebedůvěry:

- klademe na dítě přiměřené nároky

- zdůrazňujeme jeho pozitivní stránky
- oceňujeme jeho jedinečnost
- umožňujeme dítěti vyslovovat vlastní názory,
- podporujeme aktivitu dítěte
- pomáháme dítěti a radujeme se z jeho úspěchů
- rozvíjíme u dítěte pocit empatie
- vyhýbáme se negativnímu srovnávání

Pedagogičtí pracovníci:

- znají žákovy vzdělávací možnosti a jsou se žákem v pravidelném kontaktu
- mají přehled o úrovni vědomostí a dovedností žáka
- spolupracují s třídním učitelem
- znají příčiny jeho nedostatků při plnění školních povinností
- znají žákovo rodinné zázemí a jeho zdravotní stav
- stanovují pravidla vzdělávacího procesu a způsoby hodnocení v daném předmětu
- efektivně podporují žáka a motivují jej ke školní práci
- nabízejí žákům a jejich zákonným zástupcům konzultační hodiny, které jsou zveřejněné na webových stránkách školy

Členové ŠPP zvou zákonné zástupce žáků, kteří mají vysokou omluvenou absenci k pohovoru, aby zjistili příčinu takto vysoké absence.

FORMY PRÁCE S NEÚSPĚŠNÝMI ŽÁKY

Pro úspěšnost programu jsou podstatné především **formy a metody práce využívané učitelem**, ke kterým zejména patří:

- snažíme se problém zachytit co nejdříve a odhalit příčiny neúspěšnosti
- úzce spolupracujeme s PPP, SPC a rodiči
- pomáháme rodičům zajistit nejrůznější odborná vyšetření
- uplatňujeme individuální přístup k žákům, respektujeme jejich individuální tempo a posilujeme motivaci žáků
- nabízíme žákům individuální konzultace po vyučování nebo před vyučováním, možnost konzultací (s pracovníky ŠPP)
- je nabízena možnost doučování pro žáky ohrožené školním neúspěchem, ale i pro žáky, kteří mají z důvodu nemoci delší absenci
- pro zjišťování úrovně vědomostí a dovedností žáků volíme takové formy a druhy zkoušení, které odpovídají schopnostem žáka a posilují pozitivní motivaci
- v hodnocení se zaměřujeme na pozitivní výkony žáka, a tím podporujeme jeho pozitivní motivaci k učení
- zadáváme pravidelné úkoly vycházející ze stanoveného obsahu učiva – zadání práce pro domácí přípravu učiva

- užíváme podpůrných aktivit – oznámení písemné práce, stanovení termínu zkoušení z konkrétního učiva, umožnění opakovaného opravného pokusu
- používání podpůrných pomůcek při samostatné práci – přehledy, tabulky, kalkulačky – dle charakteru předmětu, které pomohou žákovi lépe se orientovat v učivu
- jednostranně nezdůrazňujeme nedostatky a chyby žáka

Doporučené postupy při řešení školní neúspěšnosti

1. Třídní učitel vypracuje plán pedagogické podpory, zkonzultuje ho se speciálním pedagogem a seznámí s ním ostatní vyučující. Plán je založen na individuálním přístupu k žákovi (přiměřená časová dotace k vypracování úkolů, ověření pochopení zadání úlohy, poskytování zpětné vazby, preferování ústní formy ověřování znalostí, zadávání vhodných cvičení k zopakování a upevnění učiva atd.).
2. V případě přetrvávajících obtíží je zákonným zástupcům doporučena návštěva odborného pracoviště – např. PPP, SPC apod. V případě potřeby jsou žákovi poskytnuta potřebná podpůrná opatření (individualizace, reedukace, pedagogická intervence, pomoc asistenta pedagoga, zohlednění obtíží, úprava metod a forem výuky atd.).
3. Škola vždy úzce spolupracuje s rodiči, pravidelně (během třídních schůzek a konzultací) je informuje o výsledcích výchovně vzdělávacího procesu a zároveň sleduje plnění žákovy domácí přípravy.

NÁSTROJE NA KOORDINACI PÉČE O ŽÁKY SE SVP

- a) **Plán pedagogické podpory**
 - vzniká z iniciativy učitele jednotlivých předmětů, může mít omezenou platnost nebo může být využíván po delší časové období, musí být pravidelně vyhodnocován, má ho u sebe vyučující, který PLPP tvořil
- b) **Individuální vzdělávací plán**
 - podpůrné opatření v rámci 2. – 5. stupně, tvoříme ho na základě doporučení ŠPZ, po podpisu informovaného souhlasu a podání žádosti zákonným zástupcem
- c) **Předmět speciálně pedagogické péče nebo pedagogická intervence**
 - zařazení žáka do skupiny jen na základě doporučení ŠPZ, naplň je dána v doporučení
- d) **Asistent pedagoga**
 - personální podpora je vždy daná doporučením ŠPZ
- e) **Doporučení ze ŠPZ**
 - vyučující jsou seznámeni s doporučením pro daného žáka, kterým se řídí

Ke zhoršení studijních výsledků žáků došlo v souvislosti s pandemií COVID19. V případě online výuky škola poskytla potřebným žákům k zapůjčení tablety a notebooky. Školní psycholog se za přítomnosti třídního učitele bude podílet na upevňování třídních kolektivů prostřednictvím online třídnických hodin, individuálních i skupinových konzultací s žáky.

Problematika školní neúspěšnosti žáků je pravidelně projednávána na poradách školy, na schůzkách členů ŠPP a spolu s vedením školy a třídními učiteli se členové ŠPP snaží

komunikovat se zákonnými zástupci a učinit veškerá možná opatření tak, abychom předcházeli školní neúspěšnosti žáků na naší škole. Pokud selžou veškerá možná opatření, je nutno zvážit opakování ročníku.

V Petřvaldě dne 1. 9. 2023

Sestavily: Ing. Alena Zítková, výchovná poradkyně
 Mgr. Lucie Chrudinová, školní psychologka
 Mgr. Dagmar Kramná, speciální pedagog
 Mgr. Jana Güntherová, metodička prevence

Schválila Ing. Zdeňka Kozlovská, ředitelka školy.